

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ
ЦЕНТАР ЗА ПОСЕБНУ КОНТРОЛУ – АМЛ

**АНАЛИЗА ОДГОВОРА ДАВАЛАЦА
ФИНАНСИЈСКОГ ЛИЗИНГА НА ДОСТАВЉЕНИ
УПИТНИК О АКТИВНОСТИМА ДАВАЛАЦА
ФИНАНСИЈСКОГ ЛИЗИНГА ИЗ ОБЛАСТИ
УПРАВЉАЊА РИЗИКОМ ОД ПРАЊА НОВЦА И
ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА ЗА ПЕРИОД
АПРИЛ–СЕПТЕМБАР 2018. ГОДИНЕ**

Београд, април 2019.

Садржај:

Уводне напомене.....	2
1. Основна запажања.....	3
2. Општи подаци о даваоцима финансијског лизинга.....	4
3. Подаци о странкама.....	4
4. Структура странака по процењеној категорији ризика.....	4
5. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке.....	5
6. Подаци о производима, услугама и трансакцијама.....	6
7. Поверавање вршења појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу.....	6
8. Индикатори за препознавање сумњивих трансакција и листе индикатора за препознавање сумњивих трансакција.....	6
9. Обука запослених.....	7
10. Организациона структура.....	7
11. Достављање података Управи за спречавање прања новца.....	8
12. Интерна ревизија и унутрашња контрола.....	8

Уводне напомене

Народна банка Србије је 2010. године установила праксу посредног праћења активности давалаца финансијског лизинга у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: ПН/ФТ). Такво праћење давалаца финансијског лизинга у наведеној области обавља се два пута годишње, на основу података које ове финансијске институције, у форми попуњеног Упитника о активностима давалаца финансијског лизинга у области спречавања прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Упитник), достављају Народној банци Србије.

Основни циљеви анализе Упитника су:

- сагледавање тренутног стања у процесу препознавања, мерења и управљања ризиком од ПН/ФТ кроз посао финансијског лизинга;
- упућивање на адекватну примену установљених правила и принципа заснованих на познавању клијената;
- посредно праћење развоја система управљања ризиком од ПН/ФТ код давалаца финансијског лизинга;
- уочавање евентуалних слабости и благовремено указивање даваоцима финансијског лизинга на потенцијалну изложеност овом ризику.

Питања у Упитнику груписана су у 11 целина:

Део I: Општи подаци о даваоцу финансијског лизинга;

Део II: Подаци о странкама;

Део III: Структура странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ;

Део IV: Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке;

Део V: Подаци о производима, услугама и трансакцијама;

Део VI: Поверавање вршења појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу;

Део VII: Индикатори за препознавање сумњивих трансакција и листе индикатора за препознавање сумњивих трансакција;

Део VIII: Обука запослених;

Део IX: Организациона структура;

Део X: Достављање података Управи за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа);

Део XI: Интерна ревизија и унутрашња контрола.

За извештајни период април–септембар 2018. године (у даљем тексту: извештајни период), сви даваоци финансијског лизинга који послују на тржишту финансијског лизинга Републике Србије одговорили су на достављени упитник, те је анализа у наставку базирана на њиховим одговорима.

1. Основна запажања

Изложеност давалаца финансијског лизинга ризику од ПН/ФТ релативно је ниска ако се у обзир узме следеће:

– Висина билансне суме сектора финансијског лизинга, у поређењу с висином билансне суме банкарског сектора, изразито је ниска (нпр. на крају трећег тромесечја 2018. године билансна сума сектора финансијског лизинга износила је 83,8 милијарди динара, што чини око 2,4% износа билансне суме банкарског сектора на крају трећег тромесечја 2018);

– Организациона мрежа сектора финансијског лизинга неразвијена је у поређењу са организационом мрежом банака;

– Делокруг послова давалаца финансијског лизинга веома је ограничен и своди се на финансијско посредовање између давалаца лизинга и примаоца лизинга, под одређеним условима;

– Сви даваоци финансијског лизинга упознати су с радњама и мерама које су дужни да предузимају по основу одредби прописаних Законом о ограничавању располагања имовином ради спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење („Службени гласник РС”, бр. 29/2015, 113/2017 и 41/2018 – у даљем тексту: Закон о ограничавању);

– Запослени у свим даваоцима финансијског лизинга упознати су с последицама непримењивања закона и процедура, и то углавном путем обука.

Важно је приметити да је структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке (поједностављене, опште и појачане) у складу са структуром странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ. Највећи број странака сврстан је у категорију средњег ризика, и то укупно 8.706 странака, на другом месту налазе се странке сврстане у категорију ниског ризика, и то 2.572 странке, док се на трећем месту налазе странке оцењене као високоризичне и њих има 369. Поједностављене радње и мере примењују се на 279 странака, опште радње и мере на 9.600 странака, а појачане радње и мере примењују се на 378 странака. Наведено указује на охрабрујућу чињеницу да су даваоци финансијског лизинга разумели значај правилне процене ризика од ПН/ФТ, што је резултирало адекватном расподелом људских ресурса, а последично и квалитетним управљањем овим ризику.

Треба истаћи и то да, иако је ризик од ПН/ФТ у овој области низак, то никако не значи да се он сме занемарити. Даваоци финансијског лизинга дужни су да, у својству обвезника закона који је у извештајном периоду уређивао спречавање ПН/ФТ (у даљем тексту: СПН/ФТ), предузму све законом и подзаконским прописима предвиђене радње и мере неопходне за откривање и спречавање ПН/ФТ до којих би могло доћи коришћењем овог финансијског производа.

2. Општи подаци о даваоцима финансијског лизинга

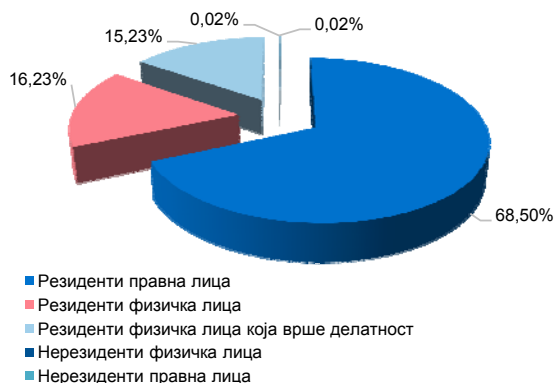
На територији Републике Србије, на крају извештајног периода, дозволу за обављање послова финансијског лизинга имало је 17 давалаца финансијског лизинга¹:

Од укупног броја давалаца финансијског лизинга, на крају извештајног периода, осам давалаца финансијског лизинга (47,05%) пословало је преко огранака. Тих осам давалаца финансијског лизинга у наведеном периоду имало је укупно 13 огранака који примењују процедуре управљања ризику од ПН/ФТ.

3. Подаци о странкама

Укупан број странака на крају извештајног периода износио је 11.647, при чему је највећи проценат странака резидената правних лица – 68,49% (укупно 7.978), затим резидената физичких лица 16,23% (укупно 1.891), резидената физичких лица која врше делатност 15,23% (укупно 1.774), док је нерезидената физичких и нерезидената правних лица по 0,017% (два физичка и два правна лица), што показује Графикон 1.

Графикон 1. Структура странака у сектору давалаца финансијског лизинга

4. Структура странака по процењеној категорији ризика

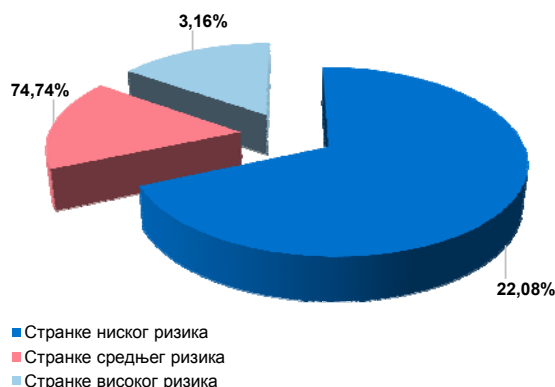
У оквиру сектора давалаца финансијског лизинга, странке су према процењеној категорији ризика подељене у три категорије – категорију ниског, средњег и високог ризика. Највећи број странака сврстан је у категорију средњег ризика, и то укупно 8.706 странака, са учешћем од око 74,74%. На другом месту налазе се странке сврстане у категорију ниског ризика, и то 2.572 странке, са

¹ Три даваоца финансијског лизинга су, уз претходно прибављену сагласност Народне банке Србије, у поступку спровођења добровољне ликвидације.

учешћем од око 22,08% док се на трећем месту налазе странке оцењене као високоризичне, којих има 369 и оне чине око 3,16% укупног броја странака, што се може видети на Графикону 2.

Највећи број странака високог ризика чине резиденти правна лица, и то 350 од 369, чиме сачињавају 94,9% странака сврстаних у категорију високог ризика.

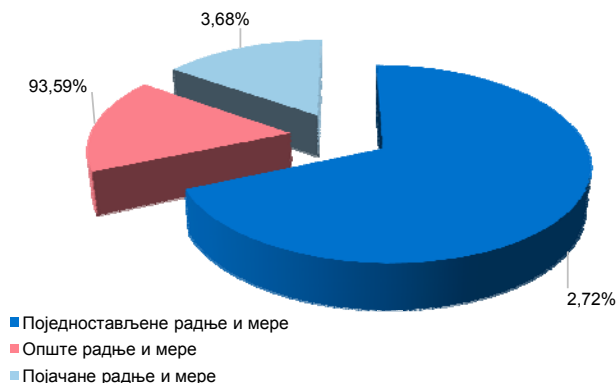
Графикон 2. Структура странака у сектору финансијског лизинга сврстаних по степену ризика

5. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Поједностављене радње и мере познавања и праћења странке примењују се на 279 странака, опште радње и мере на 9.600 странака, а појачане радње и мере примењују се на 378 странака. Према томе, процентуално, опште радње и мере примењују се код 93,59% странака, појачане код 3,78%, а поједностављене мере код 2,72% странака.

Графикон 3. Структура странака у сектору финансијског лизинга сврстаних по примењеним радњама и мерама праћења странке

У извештајном периоду није било раскида пословног односа услед немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке из члана 7, става 1, тачака 1–5. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: ЗСПН/ФТ). У извештајном периоду, код једног даваоца финансијског лизинга одбијена је понуда за успостављање пословног односа, због немогућности извршења радњи и мера из члана 7, става 1, тачака 1–5. Закона. Није било странака које с даваоцем финансијског лизинга имају успостављен пословни однос за које су по захтеву Управе достављени подаци у последње три године.

6. Подаци о производима, услугама и трансакцијама

У посматраном периоду, укупан број закључених уговора о лизингу са странкама сврстаним у високоризичне на нивоу целокупног сектора давалаца финансијског лизинга јесте 893, што чини око 8,04% укупног броја закључених уговора о лизингу у посматраном периоду.

Укупан број уговора о финансијском лизингу где висина рате лизинг накнаде прелази износ од 1.000 евра за физичка лица јесте 125, док је укупан број уговора о финансијском лизингу где висина рате лизинг накнаде прелази износ од 5.000 евра 379.

У извештајном периоду било је 6.660 случајева где треће лице пружа јемство за примаоца лизинга. Није било случајева да се, у случају активирања јемства, уговори и/или изврши трансфер средстава са офшор дестинација, нити да се уговори и/или изврши трансфер средстава из држава у којима се не примењују строги прописи из области СПН/ФТ.

7. Поверавање вршења појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу

Од укупно 17, три даваоца финансијског лизинга поверила су вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу. Укупан број странака код којих је, на нивоу целокупног сектора давалаца финансијског лизинга, прибављање података и документације извршило треће лице јесте 12.

8. Индикатори за препознавање сумњивих трансакција и листе индикатора за препознавање сумњивих трансакција

Сви даваоци финансијског лизинга примењују листу индикатора за препознавање сумњивих трансакција објављену на сајту Управе. Свих 17 давалаца финансијског лизинга у досадашњем пословању редовно је проверавало

да ли су њихове странке или лица која су покушала да успоставе пословни однос – означена лица. Означено лице је физичко лице, правно лице, као и група или удружење, регистровано или нерегистровано, које је означено и стављено на листу терориста, терористичких организација или финансијера терориста, као и на листу лица која се доводе у везу са ширењем оружја за масовно уништење и посебне листе, тј. листе на основу резолуција безбедности Савета безбедности УН или аката међународних организација чији је држава члан, а које се не односе на физичка или правна лица, групе или удружења, већ на покретне и непокретне ствари које се доводе у везу са ширењем оружја за масовно уништење. Даваоци финансијског лизинга листе означених лица примењују коришћењем разних софтверских решења, укључујући и софтвер Управе, као додатни елемент провере. Такође, сви даваоци финансијског лизинга користе и листе Агенције за контролу страних средстава (*OFAC*), Уједињених нација и Европске уније ради СПН/ФТ.

9. Обука запослених

У сектору финансијског лизинга на крају извештајног периода било је 358 запослених. У посматраном извештајном периоду, било је 145 запослених чији посао подразумева непосредан контакт са странкама и спровођење неке од радњи и мера познавања и праћења странке.

Сви запослени у сектору давалаца финансијског лизинга упознати су с последицама непримењивања закона и процедура. Обуке запослених углавном врше овлашћена лица или њихови заменици у даваоцима финансијског лизинга. Према ЗСПН/ФТ, под овлашћеним лицем подразумевамо лице запослено код обвезника на радном месту са овлашћењима која том лицу омогућавају делотворно, брзо и квалитетно извршавање задатака прописаних овим законом, које није правоснажно осуђивано или се против њега не води кривични поступак, стручно оспособљено за послове СПН/ФТ и упознато с природом пословања обвезника у областима која су подложна ризику ПН/ФТ, при чему и његов заменик мора испуњавати наведене услове. Обуке углавном подразумевају радионице, или комбинацију радионица и електронског учења, и то најмање једном годишње. Обучавање овлашћених лица/заменика организовано је на различите начине и спроводи се у форми презентација, директних обука, семинара, конференција и предавања.

10. Организациона структура

Сва овлашћена лица односно њихови заменици који треба искључиво да буду задужени за послове у области откривања и СПН/ФТ, како је то дефинисано Законом, свакодневно обављају и друге послове. Изражено у процентима, флукуација АМЛ особља или особља које је у директном контакту с клијентима

и услугама у посматраном периоду, углавном је код свих давалаца финансијског лизинга била испод 10%, док је само код једног даваоца финансијског лизинга износила између 10 и 50%.

11. Достављање података Управи за спречавање прања новца

Укупан број интерних извештаја које су запослени у даваоцима финансијског лизинга доставили овлашћеним лицима у вези са сумњом у прање новца јесте 119, а 118 интерних извештаја, по којима подаци нису достављени Управи, достављено је овлашћеним лицима у вези са сумњом у прање новца. Поред тога, овлашћеним лицима није достављен ниједан интерни извештај у вези са сумњом у финансирање тероризма.

12. Интерна ревизија и унутрашња контрола

Од постојећих 17, 16 давалаца финансијског лизинга изјаснило се да овлашћена лица и њихови заменици учествују у спровођењу унутрашње контроле. Код свих давалаца финансијског лизинга овлашћено лице извештава руководство о резултатима унутрашње контроле.

У последњој години дана унутрашње контроле извршило је 13 давалаца финансијског лизинга, док су четири даваоца финансијског лизинга то последњи пут учинила у претходне две или три године.

У оквиру ових контрола, 10 од 17 давалаца финансијског лизинга није уочило никакве неправилности, док су код преосталих седам уочене неправилности отклоњене у роковима предвиђеним за то.

Када је реч о унутрашњим ревизијама, у последњој години дана, код девет давалаца финансијског лизинга извршена је унутрашња ревизија, док је код преосталих осам вршена у претходне две или три године. Код 11 давалаца финансијског лизинга у оквиру ових контрола уочене су неправилности, при чему су код девет оне уклоњене. Код шест давалаца финансијског лизинга унутрашња ревизија није уочила неправилности.

Управни одбор је обавештен о налазу унутрашње ревизије у вези са СПН/ФТ код 14 давалаца финансијског лизинга, а извештајем спољног ревизора ова област је уређена код седам давалаца финансијског лизинга. Ни против једног даваоца финансијског лизинга или његових запослених у вези са ПН/ФТ не води се поступак, а ниједан дисциплински поступак не води се због проблема са интегритетом запослених (због учешћа у превари, крађи, корупцији и слично).